

XII. HAFTA

Rousseau'nun Toplum Sözleşmesi Tasarımı:

Ona göre önce toplum oluşur, sonra insanlar kendilerini yönetecek kişiyi seçer. Bu, öncelikle birlikte yaşamı düzenleyecek kurallara herkesin ortak onay vermesiyle olur. Önce birlikte yaşama kuralları konur, sonra bunu uygulayacak yönetici belirlenir.

Rousseau düşüncelerini daha açık hale getirmek için “iktidar” ve “irade” kavramları arasında bir ayrım olduğunu göstermeye girişir. Ona göre, bireyler devlete iradelerini değil, iktidarı devreder. Yasa yapma, doğruyu yanlış belirlemede irade devlette değildir. Devlet iktidara sahiptir, yasayı bireyler yapacaktır. İradenin teslim edilmemesi, özgürlük bakımından önemlidir. Kimse özgürlüğünü başkasına devredemez. Yöneticinin olması için önce yöneticiyi isteyen bir iredenin olması gerekir. Politikalar halk belirler, devlet uygular, Rousseau'ya göre.

En temel hak özgürlüktür. Kişi özgür değilse, varlığı bile tehlikededir. Özgür olmak ve varlığımızı sürdürmek arasında bir ilişki vardır. Toplumsal yaşam özgürlüğü kormak için kurulur. Bireyin varlığını korumak için kurulur. Eğer özgürlük yoksa ahlaktan da bahsedemeyiz. İnsanları eylemlerinden sorumlu tutabilmek için özgür olduğunu kabul etmeliyiz. Ona göre toplumsal yaşamı insanın özgürlüğünden vazgeçtiği birşey gibi görmek yanlıştır. Doğa durumundaki özgürlük toplumsal yaşamda da devam eder.

Toplumsal yaşamdaki fark şudur: Doğa durumunda doğal bir özgürlüğe sahibizdir, toplumsal yaşamda ise politik ve manevi bir özgürlüğe. Doğa durumunda özgürlük daha bencilce, toplumsal durumda daha insanicedir. Doğa durumunda başkaları bizim efendimiz değildir, ama biz de kendimizin efendisi değilizdir. Oysa toplum durumunda herkes kendi kendisinin efendisidir.

Doga durumu eşitsizliklerin olduğu yerdir, ama toplum durumunda hukuk karşısında herkes eşittir. Toplumsal durumda kimse köle kimse efendi değildir.

Rousseau'ya göre doğa durumunun koşulları bir insanı tek başına yaşayamayacak bir duruma getirdiğinde, insanlar toplumsal yaşama geçerler. Örneğin bir doğal afet ya da kıtlık

durumunda. Tek başına olan insanlar, kendi kendilerine yetemez hale gelip başkalarıyla yaşamaya karar verdiklerinde toplumsal yaşam oluşur. Toplum, tek tek bireylerin istemesinin görünümü olarak ortaya çıkar.

İlk toplum herkesin rızasıyla oluşur. Bu toplumun amacı herkesin çıkarını, varlığını korumaktır. Bu, toplumun görevi olduğu kadar bireylerin de görevidir. Birey herkesi gözeterek karar almak zorundadır. Kendi bireysel çıkarları doğrultusunda eylemde bulunmak toplumsal düzeni bozacak şeydir.

Doğa durumunda birey benmerkezlidir. Haklar, ödevler yoktur. Bu doğal yaşamın özelliğidir. İstedikleri herşeye hakları olduğunu düşünürler. Daha övülmeye layık olan toplumsal yaşamdır. Çünkü birey burada başkalarını da gözetir. Sorumluluk ve haklar vardır. İnsanın bu yaşamı samimi bir şekilde içselleştirmesi gerekir.

Doğa durumunda mülkiyet yoktur. Mülkiyet ve toplumsal durumun ortaya çıkışı ile eş zamanlıdır.